

vionibus Romanis, nec non Philippum Bonannium in hist. templi Vaticani Romæ edita an. 1696. & 1700.

CAPUT III.

De Cathedra lignea S. PETRI.

Cathedram ligneam, quæ in Basilica Vaticana servatur & colitur, eam ipsam esse, in qua Princeps Apostolorum PETRUS sedit, quum primum Romæ gentibus Evangelium prædicaret, & summi Pontificis munia obiret, Franciscus Maria Phoebeus elapso seculo ostendere conatus est, peculiari dissertatione de ejusdem Cathedrae identitate, deque antiquitate & præstantia solemnitate Cathedrae Romanæ in lucem edita anno 1666. & Alexandri VII. Pontificis Maximi, qui nuper eandem S. PETRI Cathedram magnificentissimo ac plane admirabili æneo opere decorandam exornandamque curaverat, nomini merito inscripta. Porro de eadem Cathedra ante Phœbeum egerat Franciscus Maria Turrigius in vernaculo opere de *Sacris trophæis* cap. XXI. pag. 117. in quo ejusdem lignæ Cathedrae formam ære incisam expressit, quemadmodum postea tum a laudato Phœbeo, tum etiam a Bollandi sociis tom. V. Sanctorum mensis Junii de eadem Cathedra differentibus in *Analectis de SS. Petro & Paulo*, factum est.

Refert hæc Cathedra juxta Phœbeum l.c. illius generis sellam, quæ apud Romanos *Curulis* dicebatur (a), eamque varia

(a) *A curru*, inquit Isidorus lib. 20. cap. 31., *curules* nominatæ, in quibus magistratus majores (hoc est Ædiles, Prætores, & Consules) jura veddebant, & C. Bassius apud Aul. Gellium lib. 3. cap. 18. *Senatores*, dicit, in veterum ætate, qui curulem Magistratum gessissent, *curru solitos*, in *Cuviam* vehi honoris gratia, in qua sella esset, supra quam considerent, que ob eam causam curulis appellaretur. Hæc vero obiter notan-

dum, apud Romanos, teste Plutarcho in Marii vita, duos Ædilium ordines fuisse, quorum alter sella, quæ curvos haberet pedes, utebatur, in qua sedens jus dicebat, huicque Magistratus nomen & dignitas competebat; inferiorem alterum, quem popularem, ut Rosinus asserit *Antiquitatum Romanarum* lib. 7. cap. 24. vocare consueverant. Olim autem magno in honore hujusmodi sellas fuisse, nemo est adeo antiquarum rerum hospes ac pe-

varia eburnea signa adornant, & icunculæ antiqui operis; & licet hujus formæ Sellas curribus imponi mos esset, interdum tamen a sellariis, idest sellarum bajulis, humeris sublimes portabantur, ut scribit Procopius de bello Wandalico lib. 2. ubi loquens de Belisario triumphum agente: *Belisarius*, inquit, *Curuli sella humeris captivorum invehctus est*. Porro hujusmodi curulibus sellis gestatoriis, non solum ethnici Pontifices Maximi apud veteres Romanos utebantur, sed etiam antiquiores religionis Christianæ Pontifices, ut bene colligitur tum ex compluribus locis ordinis Romani, tum etiam ex Joanne Stephano *de levat. seu portat. Summi Pontificis*, qui eas vocat *sellas curules Pontificias*, atque ab antiquioribus acceptas esse significat, & in Ecclesiam Romanam olim invehctas: unde Lipponus in vita S. Bernardi lib. 2. cap. 1. „ Qui in parte Catholica erant, inquit, electum „ suum (Innocentium III.) solemniter ordinatum collocarunt „ in Cathedra, & per loca illa, in quibus stationes habent „ ex antiqua consuetudine Romani Pontifices, circumduxere „ Conveniebat proinde PETRO supremo Christianæ Religionis Antistiti illam adhibere a Fidelibus sibi (ut par est credere) Religionis causa delatam.

Et sane, nemo ignorat, vel a primis Ecclesiæ temporibus in more positum fuisse apud Christianos, ut Episcopos, quum e vivis excederent una cum suis Cathedris sepelirent, quas Cathedras, paullo post (Apostolorum Christi præsertim) e tenebris in lucem erutas, ita colerent, ut successores Episcopi quum primum ad illas assumerentur in eis sedere consueverint (a), „ Sane & Jacobi illius Ca-

ac peregrinus, qui ignoret. Quod Ovidio, qui lib. 4. de *Ponto Elegia* 9. cecinit. etiam signis cælaerentur, patet ex

Signa quoque in sella nossem formata curuli

Et totum Numida sculpsit dentis opus. Et iterum.

Conspicuum signis cum premet altus ebur.

Quæ tamen optime convenire thedris imposita, ad sepulturam variis ex ebore signis & icunculis efferri consuevisse, refert Phœbeus pag. v. laudatæ dissertationis ex quodam Michaelis Leonici sacrarum Cæremoniarum magistrî MS. opere servato in Biblioth.

(a) Quin immo eorundem Episcoporum cadavera iidem Ca-

MS. opere servato in Biblioth. Harbe-

„ thedram (inquit Eusebius lib.7. *Eccl. hist. cap.19.* juxta-
 „ editionem Valesii) qui primus Hierosolymorum Episco-
 „ pus ab ipso Servatore & ab Apostolis est constitutus, &
 „ quem fratrem Domini cognominatum fuisse, divina te-
 „ stantur volumina, ad nostra usque tempora conservatam,
 „ fratres illius Ecclesie jam inde a majoribus magna pro-
 „ sequuntur reverentia. Porro idem Eusebius *lib.7. cap.32.*
 „ viros recensens, qui sua ætate floruerunt, refert Hermo-
 „ nem post Zabidam Apostolicam Cathedram Hierosolymis
 „ obtinuisse, *quæ*, inquit, *illic etiam num servatur.* In quem
 „ locum doctissimus Valesius notat, ex Actis Passionis S. Mar-
 „ ci, etiam Alexandria ejusdem Marci Cathedram diutissime
 „ fuisse servatam.

Neque solum Jacobi & Marci, ut in suis ad citatum Eu-
 „ sepii locum adnotationibus idem Valesius observat *pag.319.*
 „ sed & omnium fere Apostolorum Cathedras in iis quas fun-
 „ daverunt Ecclesiis, religiosissime servatas fuisse, arguit ex
 „ hisce

Barberina, in quo testatur Roma-
 „ nam Petri cathedram præ ceteris
 „ venerandam prope ejus corpus olim
 „ conditam, indeque erutam fuisse.
 „ Hinc Paulus Arringhius *Romæ sub-*
 „ *terranea lib.1. c.25. n.6.* observat:
 „ quod „ sacerdotalium vestium sive
 „ Pontificalium appellatione, non
 „ ipsa tantum importari viden-
 „ tur, sed cetera quoque orna-
 „ mentorum genera, quæ ordini-
 „ bus congruunt, ut Calix, Crux,
 „ Annulus, Baculus pastoralis,
 „ cum quibus singulis *Pontificie,*
 „ *Cathedre* vel tituli insigniis,
 „ Episcopus complures tumulo il-
 „ latus fuisse legimus „. Et sane
 „ de Cathedra ipsa lignea, hujusmodi
 „ sepeliendi usum accipiendum esse,
 „ comprobari videtur posse factis Ste-
 „ phani papæ, quod ex Actis mar-
 „ tyrum acceptum, Baronius his
 „ verbis enarrat ad an.260. n.4. *Se-*
 „ *pelierunt corpus ejus cum ipsa sede*
 „ *sanguine aspersa in eadem crypta,*

in loco, ubi dicitur Cæmeterium Ca-
 „ *lixii.* Idemque Card. Baronius eum-
 „ dem sepeliendi Cathedras cum ca-
 „ daveribus Episcoporum morem,
 „ comprobat exemplo Petri Episcopi
 „ Alexandrini, quod ex actis mar-
 „ tyrii ejusdem Sancti ab Anastasio
 „ Bibliothecario e Græco in latinum
 „ conversis desumptum, sequentibus
 „ plane verbis refert ad annum 310.
 „ *Eumdem sic indutum (Petrum Ale-*
 „ *xandrinum) Sacerdotalibus vestibus*
 „ *perinde ac viventem in Sede San-*
 „ *cti Marci collocant, indeque sub-*
 „ *latum, humeris venerandum cor-*
 „ *pus gestantes, triumphali pompa pro-*
 „ *cedunt, habentes in manibus vi-*
 „ *trices palmas, ardentesque cereos,*
 „ *thuribulaque odoribus incensis fu-*
 „ *mantia, sacrosque victoriæ hymnos*
 „ *concinentes ad locum perveniunt,*
 „ *ubi Cæmeterium a se constructum*
 „ *erat, ibique eum honorificentissi-*
 „ *me, ex more delibutum unguentis,*
 „ *sepultura mandarunt.*

hisce Tertulliani verbis in libro de *præscript. hæretic. cap.36.*
 „ *Percurre Ecclesias Apostolicas, apud quas IPSE ADHUC CA-*
 „ *THEDRE APOSTOLORUM suis locis præfident, apud quas ipse*
 „ *authenticæ litteræ eorum recitantur (a).* Consueverunt enim
 „ majores tanti memores beneficii, (ut ait Ven. Cardinalis
 „ Baronius ad annum 45.) quod Apostolica prædicatione e
 „ tenebris, quibus erant offusi, ad lucem plane divinam eve-
 „ cti essent; etiam ipsas sedes ligneas, quibus Apostoli inse-
 „ disserunt, summa omnium diligentia custoditas, veneratione
 „ prosequi.

„ Quid igitur mirum (inquit laudatus Baronius in
 „ notis ad Martyrologium Romanum die 15. Januarii) quod
 „ afferretur hæcenus in Basilica Vaticana ipsa Cathedra
 „ lignea, in qua olim Romæ Petrus sedisse perhibetur? Si
 „ enim Sedes ipsa lignea, Cathedra Jacobi Apostoli, Hie-
 „ rosolymitani Episcopi, post tot tantaque Judaici populi
 „ naufragia, post illud pavendum Hierosolymorum excidium,
 „ servata nihilominus est integra usque ad tempora Con-
 „ stantini Magni Imperatoris, ut scribit Eusebius *hist. lib.7.*
 „ *cap.15.* quam & successores Episcopi decenti honore cu-
 „ stoditam sunt venerati, quid tam mirum Apostolorum
 „ verticis Cathedram, pari saltem fuisse diligentia conser-
 „ vatam „? Porro eadem de Romana Principis Apostolorum
 „ Cathedra ante Baronium scripserat doctissimus Augu-
 „ stiniani Ordinis Alumnus Onuphrius Panvinius in opere *MS.*
 „ *de rebus antiquis, memorabilibus, & præstantibus Basilicæ*
 „ *S. Petri,* sequentibus plane verbis. „ Eusebius Cæsariensis
 „ Episcopus antiquissimus historię Ecclesiasticæ author,
 „ lib.7. cap.15. author est, S. Jacobi minoris, Apostoli, qui
 „ primus in terris Episcopus ab Apostolis Hierosolymis est
 „ electus, Cathedram Episcopalem usque ad sua tempora
 „ Hierosolymis conservatam fuisse, atque in ea sedisse
 „ omnes

(a) Hinc Phœbeus l. c. Rigal-
 „ tium coarguit, quod laudatas a Ter-
 „ tulliano *Cathedras Apostolorum,*
 „ pro principalibus Ecclesiis ab Apo-
 „ stolis constitutis, interpretetur;
 „ quasi Tertullianus, tautologiam
 „ commiserit, dicendo: *Percurre Ec-*
 „ *clesias Apostolicas, apud quas ipse*
 „ *adhuc Ecclesie Apostolorum suis lo-*

cis præfident. De ipsis ergo *Cathe-*
 „ *dris materialibus,* (subdit Phœ-
 „ beus) *procul dubio loquitur Ter-*
 „ *tullianus; unde & illa loca, in*
 „ *quibus eadem erectæ erant, Deo di-*
 „ *cata, Cathedralium nomen sortita*
 „ *sunt, prout reliquæ Ecclesie, qui-*
 „ *bus Episcopalis Cathedra affixa est,*
 „ *Cathedrales nuncupantur.*

omnes Episcopos, qui usque ad id temporis Sedis illius Sacerdotium sortiti essent; eamque servatam fuisse scribit cum ingenti studio & magna veneratione velut a majoribus traditam memoriam sanctitatis, obtentu vel vetustatis, vel primæ Sacerdotii sanctificationis. Quod si S. Jacobi Cathedra per quadringentos annos Hierosolymis conservata fuit, quid prohibet, Petri quoque Cathedram vetustissimæ antiquitatis significationem representantem, ad nostra usque tempora perdurasse? Quæ hæcenus in Basilica Vaticana summo studio, ac veneratione colitur & osculatur; servatur vero Cathedra ipsa, in qua primus omnium sedit Episcopus Petrus; deinde qui ei successerunt in ea ipsa, in qua Petri successores permansisse credendum est, cum Cathedra ipsa ibidem perpetuo fuerit.

Quum autem antiqua traditione acceperimus a Pudente Senatore S. PETRUM Romam primo venientem domi in Exquiliis exceptum, in qua probabile est, Apostolum sacras habuisse Synaxes, Romanosque fidei mysteriis imbuisse, quemadmodum Antiochiæ in domo Theophili fecisse, gravissimi auctores a Phoebeo laudati pag. xvii. memoriam prodiderunt; hinc nonnulli satis probabili ratione coniiciunt, PETRI Cathedram, quam colimus in Basilica Vaticana, ab eodem Pudente Senatore, PETRO fuisse oblatam, ut in ea sedens Pontificia obiret munia, Romanosque Christi Religionem doceret. Constat enim ex variis Sacrorum Evangeliorum locis, ac nominatim ex Luca capite iv. Joannis viii. Marci xii. Matthæi xxiii. in more positum fuisse apud antiquos, ut fidei magistri sedendo, perdocerent discipulos, quod etiam observavit S. Hieronymus in commentariis, & Hieronymo antiquior Tertullianus cap. 36. de præscript. & Apostoli ubi locus erat commodus, in Cathedris sedentes evangelizare solebant, ut notant Sacræ Scripturæ interpretes cum multis in locis, tum præsertim ad illud Matthæi xxiii. *Super Cathedram Moysi sederunt Scribæ & Pharisei &c.* Quapropter rationi & dignitati summi Ecclesiæ Pontificis atque Magistri, quam PETRUS gerebat consentaneum fuisse existimant, ut eo modo, quo prius Antiochiæ Cathedram in domo Theophili dum conventus ageret, Antiochenosque erudiret, adhibuisse fertur, eodem postea Romæ

Romæ Cathedra uteretur in domo Pudentis, quum ibi conciones haberet, & Romanos Christiana imbueret religione.

His præmissis, ad Cathedræ Vaticanæ formam revertamur (a). Diximus superius illiusmodi generis sellam eam referre, quæ *curulis* a Romanis vocabatur, *gestatoriam* tamen, (quemadmodum constat ex ferreis manubiis quæ in dextero præsertim Cathedræ latere adhuc apparent) quarum sellarum usum Claudio imperante primum in Urbem vel inventum esse vel frequentatum Svetonii, Senecæ, Cornelii Taciti aliorumque veterum scriptorum testimonio ostendit Justus Lipsius *lib. i. elector. cap. 19.* Ad hæc eandem cathedram variis signis ex ebore cælatis exornari observavimus, quorum nonnulla Herculis profani apud antiquos numinis monstrorumque domitoris icunculas a Christianæ religionis ac Petri sanctitate prorsus alienas præferentia, de ipsius Cathedræ *identitate* dubitandi ansam aliquibus præbuerunt. At ipsamet falsi numinis monstra domantis imagines, sive ab initio ipsi Cathedræ affixas, sive postea ornamenti causa adjectas, antiquitatis indicia esse, recte observat laudatus Phœbeus in citata Dissertatione pag. xxxi. ubi præterea pluribus ostendit, easdem imagines divinam PETRI nobis representare virtutem, *qui Herculis instar, falsorum deorum monstra* (Roma siquidem, magno Leone teste ferm. i. de SS. Apostolis PETRO & PAULO, sylva erat frementium bestiarum, cum Apostolus ad illam pervenit) *miraculis & doctrina ceu ar-*

mis

(a) Franciscus Maria Turrigius *loc. cit.* ita ejusdem Cathedræ formam magnitudinemque describit. D'avanti è larga palmi quattro, e alta tre e mezzo; dai lati larga poco più di due palmi, e mezzo; di dietro con l'appoggio palmi sei: è fatta a colonne & archetti tutta di legno; dette colonne sono alte un palmo e due oncie, e l'archetti due palmi e mezzo; dinanzi sono novi intagliate dieciodotto historie d'avorio con finissima esquisitezza lavorate con lavorini sottilissimi di ottone, intorno

sono di bassorilievo molte figure rette d'avorio; nell'appoggio è grossa quattro dita; e perchè per l'antichità andava mancando, fu cinta di cingoli di ferro e di alcuni legni. Notandum tamen Turrigium licet accuratissime omnia per se investigaverit atque descriperit, in eo tamen deceptum esse, quod illa ornamenta quæ ex aurichalco constare putavit, ex purissimo auro revera sint; quod Alexandri vii. jussu a viris peritis compertum sua ætate fuisse, testatur Phœbeus pag. lxx. laudatæ dissertationis.

mis caelestibus usus, felicissime consecit; iisque debellatis victor insidens, de superata gentilitate, & calcata superstitione, media in Urbis luce Christi servatoris trophæa erexit. Idolorum igitur monstra in lignea Petri Cathedra expressa, in eaque vel ornatus gratia superaddita, vel antiquitatis argumento relicta, nullam profecto Christianis hominibus venerationem conciliabant, sed Principis Apostolorum fortitudinem, resque adversus inanum simulacra deorum eorumque cultores præclare fortiterque gestas, ad vivum spectantium oculis representabant. Extant Romæ innumera ad rem probandam antiquitatis monumenta. Quot enim reperiuntur urnæ Jovis, Apollinis, Veneris aliisque hujus generis calcatae imaginibus, quas sacris martyrum cineribus & offibus continendis majorum nostrorum religio consecravit? Quot magnificæ Basilicæ, in quibus adhuc apparent Romanæ superstitionis vestigia (a)? Quid plura? Illam ipsam ex ære statuam antiquissimam S. PETRI, quam cernimus in Basi-

(a) In Ecclesia S. Andreae in Esquilino Catabarbarâ olim dictâ, Simplicium Papam, quum illam Deo dicavit, Dianam ejusque venerationes multivo opere in pariete expressas, intactas reliquisse, tradit Anastasius Bibliothecarius in ejusdem S. Simplicii vita. In Sanctæ Agathæ Gothorum Ecclesia sub Viminali, Dianæ & Pacis Deæ e cœmento visebantur imagines. In via Nomentana templum est B. Constantiæ Constantini Imperatoris filiz ab Alexandro IV. an. 1216. consecratum, olim Baccho dicatum, in quo tumba porphyretica cum genis uvas calcantibus incisa summo artificio spectatur. In pariete S. Mariæ Rotundæ caput Cybelis matris Deorum cernitur: hoc ipsum templum *Pantheon* olim dictum, Bonifacius IV. (teste Anastasio in ejus vita, & Card. Baronio ad an. 607. num. 1.) rite expiatum Beatæ Dei Genitrici, Sanctisque omni-

bus martyribus nuncupavit, nec delevit Marci Agrippæ nomen, quod cubitalibus scriptum litteris, in ipsius Templi fronte adhuc legitur. Nec, quod magis mirere, Adrianus Primus *Divi Antonini, & Divæ Faustine* feminae perditissimæ nomina & memoriam justit expungi a fronte templi S. Laurentii in *Miranda* nominati in foro Boario, quum templum illud in martyris memoriam Deo consecravit. Tandem in celeberrimis Urbis plateis in immensam assurgunt altitudinem Obelisci & vastæ molis Cochlides columnæ; hæc Trajani & Antonini Ethnicorum Imperatorum nominibus ac gestis, illi monstruosis imaginibus & jeroglyphicis Aegyptiorum superstitionem indicantibus insigniti, quos tamen vel Sanctissimæ Crucis particulæ, vel simulacra Apostolorum Petri & Pauli in fastigio erecta muniunt atque coronant.

Basilica Vaticana, quæque porrectum ad fidelium oscula pedem habet, Jovis Capitolini simulacrum fuisse, scriptores nonnulli affirmarunt, ut ostendit Franciscus Maria Turrigius in Appendice laudati operis de *sacris trophæis Romanis*; nec quidquam falsi numinis, cui olim dicata fuerat, nomen & memoria officit, quominus D. Petro jam sacra, vero a Fidelibus ritu colatur, ut optime innuit Ennodius Episcopus Ticinensis in *libro Apolog.* quem anno 503. *adversus impugnantes IV. Synodum* a Symmacho Papa Romæ habitam, conscripsit, sequentibus plane verbis: „ Ecce jam „ Christo propitio, ad novas fornaces simulacra redierunt; „ ecce jam de obsoleta superstitione usus vester accipit, „ quod lætetur, dum de veteri tonante, nova merito vascula præparantur „.

Sed jam veterum scriptorum testimonia de ipsa Vaticana Cathedra, ex laudata Francisci Mariæ Phoebei Dissertatione, proferamus.

Agmen ducat Optatus Milevitanus seculi IV. scriptor: (nam Tertulliani, qui annos centum sexaginta ante Optatum floruit, perinsigne testimonium ex libro de *prescript. hæretic.* superius attulimus atque explicavimus). Hic lib. 2. contra Parmenianum hæc habet. „ Vestræ Cathedræ vos „ originem reddite, qui vobis vultis sanctam Ecclesiam „ vindicare: sed & habere vos in urbe Roma partem aliam „ quam dicitis. Ramus est vestri erroris *portentus* de mendacio, non de radice veritatis. Denique si Macrobio dicatur, ubi illic sedeat, numquid potest dicere in Cathedra Petri? quam nescio si vel oculis novit, & ad cujus memoriam non accedit, quasi Schismaticus contra Apostolum faciens, qui ait in memoriis sanctorum communicantes. Ecce præsentem sunt ibi duorum memoriarum Apostolorum, dicite, si ad has ingredi potuit, ita ut obtulerit illic, ubi sanctorum memorias esse constat „. Sane Optatum heic loqui de lignea Cathedra S. PETRI quæ oculis præsens obiicitur, manifeste patet; nisi forte dicere velimus pro Cathedra intellexisse Basilicam ipsam Vaticanam, quam tamen *memoriam* appellavit (quemadmodum olim vocabantur Ecclesiæ ut pote in memoriam sanctorum extructæ) contradistinctam a Cathedra S. Petri, sive quasi eam continentem.